

23. DNEVI JOŽEFA STEFANA (23. – 28. 3. 2015)

Program prireditev

Ponedeljek, 23. marec

Velika predavalnica IJS, ob 13. uri

PREDAVANJE

Prof. dr. Vito Turk

Institut "Jožef Stefan" in Mednarodna podiplomska šola Jožefa Stefana

LIZOSOMALNI KATEPSINI IN NJIHOVI ENDOGENI INHIBITORJI – 50 LET RAZISKAV

Odkritje celične organele lizosoma leta 1955 kot glavne komponente endozomarno-lizosomalnega sistema predstavlja prelomnico v razumevanju procesov intracelularne razgradnje proteinov. V zelo kratkem času je bil lizosomalni koncept sprejet, kar je bilo ključnega pomena za razumevanje osnov procesov proteinske razgradnje v normalnih in patoloških procesih. Pri tem igrajo lizosomalni katepsini izjemno pomembno vlogo in so zato postali atraktivna tarča mnogih raziskovalcev v svetu. Naša raziskovalna skupina se je vključila v te raziskave že v zgodnjih šestdesetih letih, kar je vodilo do odkritja nekaterih katepsinov, njihove karakterizacije, določitev struktur in mehanizmov delovanja. Med prvimi smo tudi odkrili njihove endogene proteinske inhibitorje cistatine in stefine, določili njihove strukture ter mehanizme interakcije s katepsini. Nadaljnje raziskave so vodile v razumevanje vloge vseh teh preiskovanih proteinov v nekaterih obolenjih kot so rak in vnetni procesi. Nedavno je bilo ugotovljeno, da so tudi katepsini pomembne signalne molekule. Sedanji izziv pa predstavlja identifikacija substratov katepsinov, kar bi omogočilo boljši vpogled v mehanizme razgradnje in procesiranje substratov. S temi raziskavami se je skupina uvrstila med najuglednejše na tem področju na svetu, kar kažejo tako objave kot tudi njihova citiranost.

ob 18. uri, Galerija IJS

ODPRTJE RAZSTAVE VIDE FAKIN, ob 100. obletnici rojstva

Ob stoletnici rojstva odpiramo v okviru Stefanovih dnevov razstavo Vide Fakin. Slikarkin likovni svet se vključuje v intimistični del slovenske umetnosti. V njenih podobah so nostalgična razpoloženja, posameznim stvaritvam je dala sanjski navdih. Svoje slikarstvo je že zgodaj zaznamovala z elementi surrealizma in fantastike. Slikarkina dela so barvito izjemno kultivirana in bogato izpovedno sporočilna.

Torek, 24. marec

Velika predavalnica IJS, ob 13. uri

PREDAVANJE

Doc. dr. Helena Dobrovoljc

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU

DRUŽBENO IN KULTURNO OZADJE JEZIKOVNIH SPREMENB V ELEKTRONSKI DOBI

V predavanju bo predstavljeno družbeno in kulturno ozadje jezikovnih sprememb, ki jih lahko opazujemo v jezikovnem sistemu na prelomu tisočletja – ob tretji komunikacijski revoluciji. S pomočjo jezikovnih tehnologij so bile v raziskave jezika vpeljane možnosti posploševanja, predvidevanja in napovedovanja jezikovnih vzorcev, ki so zmanjšale nezaželene pristranskosti in subjektivnosti, kakršno so jezikoslovju radi očitali v preteklosti. Jezikovne spremembe, ki jih je mogoče evidentirati v sodobni slovenščini, ki trenutno doživlja največji tvornostni razmah, so najpogostejše povezane s spremenjeno stvarnostjo ali novo predmetnostjo; slednje so zaradi inovativne izrazne podobe izstopajoče (npr. nova leksika, nove izrazne oblike in nesistemiški besedotvorni postopki v elektronski komunikaciji); nezanemarljiv dejavnik so tudi spremenjeni družbeni odnosi (npr. med spoloma). Šele podrobna jezikoslovna analiza besedil prikazuje tudi bolj prikrite poenostavitve slovničnega sistema oz. struktur na sintaktični ali morfološki ravni jezika, ki so posledica vsaj dveh dejavnikov: vpliva govorjenega jezika, ki je opazno zaznamoval slog javnih besedil in posledično povzročil sprostitvev jezikovne norme, in višanja stopnje abstraktnosti izraza in preciziranje pomena v pisnih strokovnih in znanstvenih besedilih.

Sreda, 25. marec

Velika predavalnica IJS, ob 13. uri

PREDAVANJE

Prof. dr. Milena Horvat

Institut "Jožef Stefan"

ŽIVO SREBRO: OD POMEMBNE SUROVINE DO NEVARNEGA ODPADKA

V oktobru 2013 je bila sprejeta globalna konvencija o živem srebru – konvencija Minamata, ki bo močno zaznamovala dejavnosti na področju ukrepov za zmanjševanje emisij živega srebra v globalno atmosfero, ravnanje s presežki živega srebra kot surovine, ter ukrepov za zmanjšanje izpostavljenosti ljudi. Živo srebro je bila v preteklosti pomembna surovina in Slovenija se je z idrijskim rudnikom uvrščala na drugo mesto po količini pridobljenega živega srebra. Danes pa se živo srebro uvršča med nevarne odpadke. Kot že samo ime pove, se ta strupena kovina odlikuje po izjemnih fizikalno kemijskih lastnostih. Je edina kovina, ki je pri sobni temperaturi hlapna. Prav ta lastnost je povzročila, da se je v dobi industrializacije koncentracija živega srebra v globalni atmosferi potrojila. Znanstveno delo Instituta Jožef Stefan je bistveno doprineslo k strokovnim podlagam za pripravo mednarodne konvencije. Te raziskave posegajo na področje razumevanja lokalnega in globalnega kroženja živega srebra, modeliranja, negativnih učinkov na zdravje ljudi in ekosistemov, ter razvojem čistih tehnologij. Z razvojem in uporabo najnovejših analiznih tehnik masne spektrometrije pa lahko sledimo virom in pretvorbam te nevarne kovine v okolju in zagotavljamo primerljivost meritev na globalnem nivoju.

Velika predavalnica IJS, ob 18. uri

SLOVESNA PODELITEV NAGRAD ZLATI ZNAK JOŽEFA STEFANA

Četrtek, 26. marec

Velika predavalnica IJS, ob 13. uri

**SLOVESNA PODELITEV PRIZNANJ ZASLUŽNI ZNANSTVENIK INSTITUTA
»JOŽEF STEFAN«**

Akad. prof. dr. Boštjan Žekš

Akad. prof. dr. Saša Svetina

Zaslužni prof. dr. Mihael Drofenik

Petek, 27. marec

Velika predavalnica IJS, ob 13. uri

PREDAVANJE

Prof. dr. Jure Leskovec

Stanford University, ZDA

RAČUNALNIŠKA ANALIZA VELIKIH SOCIALNIH OMREŽIJ

Praktično vse, kar ljudje danes počnemo, pusti za seboj digitalno sled, pa naj bo to telefonski klic, vožnja s taksijem ali pa pohod na Triglav. Digitalne sledi so kot teleskop, s katerim vidimo pojave in procese, ki so že od nekdaj okrog nas, a so bili do sedaj za nas nevidni: navade in socialne interakcije milijonov ljudi, družbene procese ter tok informacij skozi družbo. Digitalne sledi lahko modeliramo kot velika dinamična omrežja. Avtomatska analiza in izkopavanje znanja iz ogromnih omrežij ponujata nove priložnosti tako v znanost kot tudi industriji. V predavanju bomo orisali naše raziskave velikih socialnih omrežij kot tudi industrijske aplikacije, ki jih izdelujemo v sodelovanju z organizacijami kot so Wikipedia, Facebook in Twitter.

Sobota, 28. marec

Pred glavno stavbo IJS

DAN ODPRTIH VRAT

Ob 9. uri

Vabimo vas, da se udeležite dneva odprtih vrat na Institutu "Jožef Stefan", kjer boste izvedeli več o delu in sestavi Instituta, raziskovalci pa vam bodo predstavili dejavnosti posameznih laboratorijev.

Obiskovalce vabimo, da se ob polni uri (ob 9^h, 10^h, 11^h, 12^h in 13^h) zberejo pri vratarju na glavnem vhodu IJS (Jamova 39) ter si ogledajo in izberejo enega od programov ogledov laboratorijev Instituta v trajanju ene ure. Na voljo so programi: snov, robotika, bio-kemofizika ter informacijske tehnologije in okolje. **Ob tem bodo na voljo tudi enourne delavnice Šole eksperimentalne kemije, ki obiskovalcem omogočajo neposredno sodelovanje pri poskusih.**

Ob 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 13.30 bo organiziran prevoz (odhod z Jamove 39) na Reaktorski center – enoto IJS v Podgorici, kjer si bodo lahko obiskovalci ogledali enega od slovenskih pospeševalnikov, laboratorije Odseka znanosti o okolju, razstavo o jedrski tehnologiji in raziskovalni jedrski reaktor Triga.